

Granskning av god ekonomisk hushållning samt balanskrav, årsredovisning 2023

Pajala kommun

Revisionsrapport
Maj 2024

Erik Jansen, certifierad kommunal revisor
Bo Rehnberg, certifierad kommunal revisor



Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisningen i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i årsredovisningen förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är resultat i årsredovisningen förenligt med balanskravet?
3. Disponeras resultatutjämningsreserv enligt fullmäktiges riktlinjer?
4. Är styrelsens förslag för hantering av ev. negativt balanskravsresultat förenligt med fullmäktiges riktlinjer?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10, 11:12 och 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisningen som upprättats per 2023-12-31 och som behandlats av kommunstyrelsen 2024-03-25.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

- Kommunfullmäktige beslutade vid sammanträde 2022-12-19 § 115 om strategisk plan och budget 2023 med plan för åren 2024 - 2025, vilken innehåller mål för god ekonomisk hushållning

Finansiella mål

- Kommunfullmäktige har beslutat om fem finansiella mål för god ekonomisk hushållning.
- I årsredovisningens förvaltningsberättelse återfinns ett avsnitt benämnt finansiella mål, där målredovisning av de finansiella målen med bäring på god ekonomisk hushållning sker.
- Kommunstyrelsens bedömning är att samtliga finansiella mål ej uppnås.

Verksamhetsmål

- Kommunfullmäktige har fastställt 12 prioriterade områden med underliggande strategiska mål.
- Kommunstyrelsen lämnar den sammanfattande bedömningen att de verksamhetsmässiga målen delvis uppnås för helåret.

Sammantagen bedömning om God ekonomisk hushållning

- Kommunstyrelsens samlade bedömning är att god ekonomisk hushållning endast uppnås till mindre del.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- Balanskravet innebär att kommuner och regioner skall upprätta en budget för nästa kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna.
- Om ett underskott ändå uppstår skall det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.
- I årsredovisningens förvaltningsberättelse finns ett avsnitt benämnt *balanskravsresultat*.
- Uppställningen av balanskravsresultatet skall ske enligt RKR R15. RKR anger att uppställningen i RKR R15 “ska ses om en fullständig uppräknig av de poster som ska ingå vid beräkningen av balanskravsresultatet.”
- Vi noterar att det finns en viss avvikelse mot den uppställning som anges i RKR R15.
- Årets balanskravsresultat efter balanskravsjusteringar uppgår till -29,9 mnkr.
- Efter nyttjande av medel från resultatutjämningsreserven på 25,1 mnk är årets balanskravsresultat -4,8 mnkr.

Granskningsresultat: Disponering av resultatutjämningsreserv samt hantering av negativt balanskravsresultat

lakttagelser

- Som noterats på föregående bild disponeras för år 2023 25,1 mnkr från resultatutjämningsreserven.
- Enligt kommunallagen 11 kapitel 1 § framgår att “Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. Om kommunen eller regionen har en sådan resultatreserv som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den”.
- Kommunfullmäktige beslutade 2019-04-15 § 34 om *Policy för god ekonomisk hushållning*.
- I riktlinjen finns avsnittet *Använda medel från resultatutjämningsreserven*.

Granskningsresultat: Disponering av resultatutjämningsreserv samt hantering av negativt balanskravsresultat

lakttagelser

- Riktlinjen klargör att “Enligt lagstiftningen får medel från resultatutjämningsreserven användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Uttag ur RUR får endast ske för att täcka underskott som uppstår till följd av lågkonjunktur. Prognoser om när RUR kan användas prognostiserar Sveriges kommuner och landsting (SKL) årligen. Dessa kriterier skall vara uppfyllda för att få använda medel från RUR:
 1. Förändringen av årets underliggande skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren.
 2. Balanskravsresultatet skall vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat alternativt hur långt reserven räcker upp till noll.”
- Vår granskning visar att punkten 1 är uppfylld utifrån nedan:

	2021	2022	2023	2024	2025
Snitt 10 år	4,0	4,2	4,3	4,3	4,4
Årlig ökning	5,6	5,4	3,7	4,4	4,5
Differens	1,6	1,2	-0,6	0,1	0,1

Granskningsresultat: Disponering av resultatutjämningsreserv samt hantering av negativt balanskravsresultat

lakttagelser

- Vår granskning visar att punkten 2 är uppfylld utifrån att balanskravsresultatet är negativt och reserven används för att nå upp till ett nollresultat.
- Vår bedömning är därmed att resultatutjämningsreserven disponeras i enlighet med fullmäktiges riktlinjer.
- Efter nyttjande av 25,1 mnkr från resultatutjämningsreserven kan noteras att reserven därmed även är tömd.
- I Kommunallagen 11 kap § 12 anges att “Om balanskravsresultatet enligt 11 kap. 10 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det regleras under de närmast följande tre åren. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.
- I årsredovisningen redovisar kommunstyrelsen att underskottet på 4,8 mkr kommer att inarbetas i budgetberedningen och återställas senast 2026.

Samlad bedömning

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

- Finansiella mål

Nej, ej uppfyllt



- Verksamhetsmål

Delvis uppfyllt



2. Är resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

- Följsamhet till balanskravet

Nej, ej uppfyllt



3. Disponeras resultatutjämningsreserv enligt fullmäktiges riktlinjer?

Uppfyllt



4. Är styrelsens förslag för hantering av negativt balanskravsresultat förenligt med fullmäktiges riktlinjer?

Uppfyllt



Vi delar kommunstyrelsens bedömning att redovisat resultat till mindre del är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer att det lagstadgade balanskravet inte är uppfyllt per 2023-12-31. Disponering av resultatutjämningsreserv och hantering av det negativa balanskravsresultatet vid bokslut 2023 har i allt väsentligt skett enligt fullmäktiges riktlinjer inom området.

Rekommendationer

För att utveckla granskningsområdet lämnas följande rekommendationer:

- Att kommunstyrelsen vidtar aktiva åtgärder i syfte att stärka måluppfyllelsen framgent.
- Att kommunstyrelsen tillser att uppställningen för balanskravsresultatet följer RKR R15.

2024-05-13

Erik Jansen

Certifierad kommunal revisor

Projektledare

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Pajala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2023-06-27 samt 2024-01-31. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.